



UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

**Syntagma Iuris || Vniversi, Atqve Legvm || Pene Omnivm
Gentivm, Et || Rervm Pvblicarvm Præcipvarvm,||**

Grégoire, Pierre

Francofurti ad Mœnum, M.D.XCIX.

VD16 VD16 G 2999

2 de Transactione.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-97739](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-97739)

cio non sentiat, in l. si quis ex signatoribus, quemadmodum testamentum aperit. P. Potest & ante executionem mandati, eo tamen suscepto, mandatarius agere cum eo, qui mandauit facere quippiam, ut sibi pecuniam det ad faciendum, maxime si iam quaedam ad faciendum parauit. l. si vero, 12 §. fin. & l. idem est 13. manda. P.

32 ¶ Petit ¶ & constituit salarium, vel constitutum exsoluit procurator, adhibito officio iudicis interdum, non ex mandato, l. salarium 7. & l. qui mutuum 56 §. fin. manda. P. l. 1. C. eod. tit. Et petitur promissum, dummodo non sit constitutum pacto aduerfante bonis moribus, ut sit de litis quota vel parte lucranda per procuratorem, quod improbum, l. salarium 7. de procurat. C. l. si contrah. 20. mand. C. l. item de proco.

33 ¶ Vtilis ¶ actio directa domino datur ex negotio gesto per procuratorem, aduersus eum qui cum procuratore contraxit, l. in causa cognitione 37. & l. si procurator meus 38 de procurator. P. l. quod procurat. eod. tit. Quia & is in dominum, qui pro procuratore fidei iussit, agit, l. idemque, §. item Papius, manda. P. Vtilis, contraria etiam experitur heredes mandatarii, qui directa agere non potest in mandatorem, l. si quis alium, 27 §. morte, manda. P. ita intellige, l. si precedente 58 eod. P. sicut nec directa mandator in heredem mandatarii, l. mandatum 57 eo tit. P. Eit enim haec actio personalis, & in ea de fide certi tantum hominis agitur: & post mortem tamen durat obligatio. Ita M. Drusus praetor Vrbanus iudicium reddidit. Et quamquam subtilitas iuris hoc non admittat,

propter quam Sextus Iulius praetor ei, qui cum herede agere vellet mandati iudicium non reddidit, tamen id causa vtilitatis admittit, ut refert auctor Rhetoricæ ad Herennium, lib. 2.

¶ Fines ¶ propter quos mandatum fiat, sunt sex. Nam interdum mandatum fita nobis: vel nostra tantum causa, vel aliena tantum: vel nostra & aliena simul: vel nostra & mandatarii: vel mandatarii & alterius cuiusdam: vel sola mandatarii, quod vltimum non parit obligationem, sed proprie instat consilium, l. 2. manda. P. §. 1. eod. tit. apud Iustinianum, cuius nulla est obligatio, si fraudulentum non sit, l. concilium 47. de reg. iur. ca. nullus, eod. tit. in Sex. cum liceat cuique apud se explorare, num concilium illi conueniat. Verumtamen si quis aliquid non fuisset aliter facturus, nisi mandatum illi fuisset, nec illi denegandam actionem mandati contrariam, placuit, leg. si remunerandi 6 §. si tibi, manda. P.

¶ Ratio ¶ istius contractus eadem quae procuratorum est, quorum vltus per quam necessarius est, ut qui rebus suis ipsi suoperesse vel nolunt, vel non possunt, saltem per alios possint vel agere, vel conueniri. Vlpianus, in leg. 1. §. versus, de proco. P. Ita, ut ait Cicero pro Sex. Rosce, in mandatis operæ nostræ vicaria fides amicum supponitur. N. m. & officium amici est mandatum suscipere gratis, l. 1. manda. P. Quare & voluntatis consummare: suscipisset enim forsitan alius. si non susceperat, l. in commodato, §. si cum mod. P. 17.

DE CONTRACTIBVS ANOMALIS LIBER XXVIII.

De Contractibus innominatis, & de specie illorum, do vt des.

Cap. 1.

- 1 Contractus innominatus quare dictus sit.
- 2 Contractuum innominatorum quatuor species.
- 3 Permutatio an sit contractus innominatus.
- 4 Permutatio tripliciter fit.
- 5.4. Prescriptis verbis actio.

Hactenus ¶ de nominatis contractibus, egimus, nunc vt de innominatis pauca agamus operæ precium est. Porro innominati dicti, non quidem quod nomine aliquo omnino careant, sed quod vnus nominis negotiorum tantum non habeant, & ad multa negotia vnica appellatione pertineant, & ad plura extendantur, nulla data vel prodita vulgari, vel singulari iure pro negotio, actione. Quo fit, vt cessantibus iudicis proditis, & vulgaribus actionibus, cum propriam nomen inuenire nō possumus, facile descendamus ad eas, quas in factum appellamus, l. 1. de prescript. verbis, lib. 19. P. tit. 5. & prescriptis verbis, leg. 2. & l. si tibi area, 14 §. si, eod. tit. ¶ Generale ¶ nomen tractationis horum contractuum, ob rem dati dicitur, quod diuiditur in quatuor species: aut enim do tibi, vt des: aut facio, vt des: aut do, vt facias: aut facio, vt facias, l. naturalis 5 §. eo. P. Simples hic duæ species, do vt des: facio vt facias: ex quibus alia missione nascuntur. Pertinere autem ista formulae contingendi possunt ad alias nominatas conuentiones: verumtamen tunc illa proprium nomen accipiunt, omisso communi. L. iuris gent. de pact. in P. quare generale non consideratur, nec genus, sed species Hoc planum fit exemplis: si do pecuniam vt rem accipiam, est contractus, do vt des, leg. fin. de condit. ob. cau. da. P. tamen transit in nomen emtionis, leg. naturalis 5 §. et si quidem de prescript. verb. videlicet si in quantitate, & ratione estimationis & pretii rei detur ea pecunia, non aliter, leg. 1. de contra. emt. P. Rursum qui rem dat, vt rem accipiat, permutare videtur, & re ipsa contrahere, leg. 1. de rerum permuta.

3 ¶ Et ¶ ita permutationem quidam connumerant inter contractus innominatos, leg. gloss. in epigram. tit. de rerum permut. C. eoque officia hominum, & actiones, & res mutuo commutantur. Et iterum Paulus permutationem restringit ad speciem contractus, do vt des specialius: ibi, & si quidem pecuniam dem vt rem accipiam, quia nō placet permutatorem rerū emtionem esse, & c.

non dubium est nasci civilem obligationem, dict. leg. naturalis, §. est quidem. Quamobrem rubricæ de rerum permutatione, in Codice Iustiniano, statim annectitur, & de prescriptis verbis, ubi, 4. C. Iustinian. tit. 6. quod ea actio detur pro permutatione. Eit in Pandectis eadem ratione subiicitur titulus de prescriptis verbis, titulo de rerum permutatione. Veluti actione generali existente prescriptis verbis, quæ & datu pro permutatione aliquando, l. rebus certa lege traditis 16. de rerum permutat.

¶ Tripliciter ¶ namque fit: i potest permutatio. Primum nuda & sola promissione, quo casu non oritur actio, leg. ex placito, 3. C. de rerum permuta. l. 1 §. permuta. autem, eod. tit. in P. Secundo interueniente stipulatione, ex qua datur actio ex stipulatu, dict. l. ex placito. Tertio intercedente ex vtraque parte rerum traditione dict. leg. 1. §. permutat. autem, in qua si ex altera parte res altera tradita permutationis nomine fit, agitur condicione tantum ab eo, qui rem suam tradidit vt repetat, quasi re non secuta, non ad id quod interest, dict. leg. prima §. fin. de rerum permut. P. L. quoniam assensueras 5. L. emtio. 7. C. prescriptis tamen verbis actione id quod interest peretur, l. naturalis §. et si quidem, de prescript. verb. P. l. cum precib. 4. §. fin. & l. fin. C. de rerum permuta. vt in reliquis contractibus innominatis, do vt des obseruandum est.

De Transactione. Cap. 2.

Lib. 2. P. tit. 15. Lib. 3. C. tit. 4. Lib. 1. Decret. tit. 36.

- 1 Transactio quid.
- 2 Nova Contractus innominatus.
- 3 Quod seruari debeat vt res iudicata.
- 4 Transactio generalis, & specialis.
- 5 Transactio generalis, vniuersalis, indefinita, ad qua extenditur.
- 6 Transactio specialis qua, & quomodo transactio concipienda sit.
- 7 Transactio de quibus fieri possit rebus. L. i. vbi semper, eod.
- 8 Transactio de iudicio non fit.
- 9 Transactio de crimine quomodo valeat.
- 10 Adulteri de crimine transigi nequit, quare.
- 10.11. Transactio de rapitu, vt nec de transactione, valet.
- 12 Transigere non licet de criminibus qua non habent penam sanguinis, exco. to crimine falsi.
- 13 Transigere de vilo crimine non licet, iure pontificio, & contra 14.
- 15 Transactio de criminibus qua infamiam habent, transigat. De iure.

- De iniuriis transactio quando infames. eod.
- 16 Transigere non licet de beneficio, & re spirituali. sed componere licet.
- 17 De Matrimonio & contrahit nec transigere, nec componere licet.
- 18 Non de iure subiectionis, vel presentationis. Et de quibus licet, in seq. num.
- Compositio, & transactio differunt. eod.
- 19 De Fideicommissis transigere quomodo liceat.
- 20 Alimenta qua transactionem recipiunt.
- 21 Acquisita per nos magis diligimus & conservamus, quam relictia.
- 22 Transigere qua persone possint.
- 23 Administrator Republica de quibus transigere potest.
- 24 Procurator quos & quando transigere de re domini possint.
- 25 Mandati fines excedit efficaciter, qui excedit presentibus iis, qui reclamare possunt.
- 26 Transactio inter virum & uxorem prohibita.
- 27 Consensus perficit legem transactionis.
- 28 Transactio quo dolo, & quando vitietur. Remedium leg. 2. de rescindenda venditio. non habet locum in transactione. eod.
- 29 Calculi error quo tempore prescribatur.
- 30 Transactio quibus modis concipi potest.
- 31 Transactio sine datione, aut retentione non fit.
- 32 Transactio quibus extra contrahentes obest, vel prodest.

Hec formula de vt des, videtur quoque transactionibus inesse: non enim illa fit nisi aliquo dato & retento, l. transactio nullo dato, C. de transact. Transactione est conventio, l. cum mota, C. de trans. l. 1. §. conventionis, de pact. in P. de re dubia, & lite incerta, l. 1. de transact. P. no gratuito facta, in d. l. trans. C. de trans. l. 3. C. de repudiis, hered. lib. 6. tit. 31.

Alexander in l. cum proponas, C. de pact. l. 4. C. de transactio. Immolens arbitrat, transactionem contractu inominatum esse. Quia ei qui ex ea causa possidet, datur tantum exceptio pacti conventi, neque non possidenti datur actio ad implendam transactionem, d. l. cum proponas 2. C. de pact. l. sane apud acta. C. de transact. Quamobrem iurari dicitur, vel vt dicunt nostri, vestitur hec nuda pactio, vel rei traditione, vel Aquiliana stipulatione, l. age cum Gemmano 3. Et l. ubi pactum transact. 2. eo. P. Et pacto convento transactionis Aquiliana stipulatio subiici solet, & adhuc consensu penalit stipulatio, vt rescisso pacto, pena ex stipulatione peti possit, Paul. l. pacto convento 1. §. de transactio. P. & Hermogenes l. qui solum 16. eo. tit. Aquiliana stipulatio omnes precedentes stipulationes novat, & perimit, ipsa autem per acceptilationem perimitur, l. Aquiliana l. 4. de transact. P. §. est autem predicta, & §. item per acceptilationem, quib. mod. toll. oblig. l. Neque nominatum contractum esse persuaderi potest, eo quod nulla sui nominis transactio producat actionem, l. iurisgenium de pac. in P. l. sine apud acta 28. de transact. P. sed vel ratione adiecta stipulationis, actionem ex stipulatio: vel quemadmodum anonymi alii contractus, actionem generalem, prae scriptis verbis, l. si profundo 33. C. de transact. l. cum mota, C. eo. vel ex certa stipulatione certi conditionem, l. si pact. quo penam, C. de pact. §. 1. de verb. obl. Quamvis tamen exemplo contractuum nominatorum, d. l. sicut, C. de all. non liceat penitere, l. quamvis 39. de transact. C. non minore vi transactionibus, quam rei iudicata concessa, l. non minorem, & l. 2. C. de transact. totus & in hoc docendo, Demosthenes in paragraphe seu exceptione ubi sequitur, & placitis transactionem stare necessarium sit, siue scriptura fiant: & siue in acta publica redigantur, siue privatim tantum fiant: l. si maiores 25. Et l. sine apud acta 28. leg. cum te transigisse, de transact. neque etiam rescripto principis tollantur, l. causas vel lites 16. eo. tit. Accutis tamen indagantibus visum est proprie distractum potius, quam contractum transactionem dici, Bald. in rub. de transact. num. 10. Et 11. vt Baldo, qui & simul contractum, habita ratione obligationis dici admittit, & nominatum, si acceptilatio interueniat, per l. ubi pactum, C. de transact. In his tamen valde non immorabor, cum hodie ex aquitate pacta nuda in curiis superemis vim habent, sublati scripturiosis illis antiquo: non tolemibus, cum circa nomina actionum, tum etiam circa nuditatis causam. Quod diuiditur tamen potro transactio, si contractio cui accedit, dum eam summouet, vt alia sit generalis, alia specialis. Generalis est, quae sopit controuersiam iuris alicuius vniuersi, vt si de testamentaria fiat successione, quae in omnes

partes vniuersi diffunditur, l. non est ferendus 12. de transact. P. & ad omnia, quae mala fide tamen suppressa non sunt, non expressa extenditur, ca. 1. de transact. apud Gregor. c. inter monasterium, & c. seq. de re iudi. l. sub pretextu in vtraque, C. de transact. l. pluribus, de accep. P. nisi quaedam, veluti instrumenta, aut alia dolo supprimantur alterutrius transactionum, in leg. tres fratres, de pact. P. Non potest enim referri transactio ad incognita transigentibus: quippe quod ignorans non remittit, l. nec ignorans, C. de do. in odium tamen supprimentis generalis transactio recte poterit comprobari, ex mente Scaeuolae, in l. de reb. de rebus arbitris, P. An notatu tamen dignum, petitione generali in lite proposita, in qua solum fuerit profectio certarum rerum, transactionem de ea lite factam, tantum ad profecta capita, non ad generale pertinet petitionem, l. qui cum inuoribus, 19. §. 1. Et in de transact. in P. quemadmodum & iudicis, si lata fuisset sententia, l. licet, C. de iudic. Atque eadem, quae de generali, vel vniuersali petitione dicta sunt, in indefinita intelligenda sunt transactione: postquam receptum est, indefinitam aequipollere vniuersali, ca. vt circa, de elect. in Sex. l. si §. si de tritico, vno oleoque leg. P. l. siis iudicant, §. vtrum, de reb. dub. P. l. si pluribus, & l. si iis, de leg. 2. §. Specialis transactio est, quae de re aliqua certa, & singulari lite nominatim fit, & ideo ad alia quam expressa nunquam porrigitur, l. age cum Gemmano 3. & leg. penultim. C. de transact. leg. si ita quis, §. fin. de verborum obligatione. P. Quamobrem commode monet Panormitanus contrahentes, ne inter transigendum parant verbis, & ita componant transactionem, quod partes venerint ad transactionem, compositionem & coventionem: & quod conueniunt & transigerint super omnibus actionibus, & super omnibus rebus cognitis, competentibus, & incognitis, tam in hac re, quam in quacunque alia. Res, tamen quae veniunt in transactionem, sunt lites in decisa, res dubiae, l. 1. de transact. P. l. causas, leg. praes. C. eod. tit. quae pro dubiis habentur motae, aut mouendae, l. 2. C. de trans. dubiis lites euentus, l. quod debetur, de pecul. donec res iudicata sequatur, quae absolutione vel condemnatione, decedit omne ambiguum, l. 1. de re iudic. P. & pro veritate habetur, l. ingenium, de stat. hom. in P. l. res iudicata, de regul. iur. P. Quare si post sententiam appellatum ab ea sit, adhuc pedere lis dicitur, & dubia, vt de ea recte transigi possit, l. est post rem iudicatam, & l. post rem iudicatam 11. eod. de transact. P. l. si causa cognita 32. C. eod. tit. Post sententiam autem a qua prouocatum non est, vela qua prouocari nequit, reiicietur transactio, & si fiat eo nomine datum repeti potest, l. eleganter 23. §. si post rem iudicatam, de condit. in deb. P. l. cum posteaquam, de pact. C. ca. exposuit, de arb. bur. Ita Iulius Paulus scribit, post rem iudicatam, pactum, nisi donationis causa interponatur, seruati non posse, l. recepta sententia, tit. 1. num. 3. superfluum enim est iam terminatum aut oritate publica, priuata componi transactione: vel ignoatem sententiam, ab aduersario dolose, vt lite pendente, transactione decipi. Reus tamen criminis publici capitalis, de criminis lite licite transigit, l. transigere 18. C. de trans. l. si de praena, P. & ipse accusator quoque cum eo, secundum Barthol. & alios interpretes: demitto Accursio, qui in contraria est sententia, Barb. & alii, & glo. in d. l. transigere. licet enim cuique quomodocunque sanguinem suum, id est, vitam, l. fin. de iud. C. Genes. 4. redimere, in l. 1. de vis, qui mort. sibi conseruare. Et pendente iudicio, & reus & accusator in periculo poenae sanguinis sunt: reus vt damnetur, si peractus reus fuerit: accusator quoque, si non peregerit, tanquam calumniator, simili poena afficiendus, l. fin. C. de accusat. Atque saluti est accusator, in praenarratoris, & Turpilliani senatusconsulti poenam de praenarratoribus incidere, quae pecuniaria est, l. 3. Et in l. ab accusatione, ad senatusconsultum Turpill. P. l. si femina, C. eod. tit. quam reo non peracto, talione affici ob calumniam. Sic transigentium quisque eadem tutela defenditur, redemptionis sanguinis, sine praedicio tamen reipublicae, & iudicii publici, ad qua non extenditur transactio, nec ea impedit quominus trimumiri capitales, detecta vel collusione, vel impostura, & veritate criminis sufficienter probata, possint reos ad supplicium vocare: quia inter est reipublicae puniri delicta, leg. ita vniuersus, ad leg. Aquil. P. l. si longius, §. 1. ubi quis ag. vel inu. deb. P. l. in delictis, §. cum dominus, de nox. actio. Fert autem & patitur reipublica adhuc probatione delicti redemptionem hanc ab accusatione, ne in discrimen capitis & vitae homines sint, qui nascuntur, vt sint & inferuiant publicis vibus potius, quam tollantur e vita, leg. ad bestias, de poenien. in P. leg. 1. §. Et generaliter, de ventre in possessio, misen. lib. 37. P. tit. 8. l. 1. §. sed est, de vent. in spu-

- en. P. leg. postliminium, 19. §. filius, de cap. & postlimin. reuer. P. retenta communi de omnibus præsumptione, vt boni potius, quam mali semper præsumantur, l. merito, pro soc. P. c. fin. de præsumpt. donec liquido & probationibus luce meridiana clarioribus de crimine appareat. l. fin. C. de probat. Quo fit vt ad mortis pœnam imponendam maturius deliberandum sit, cum ea de mandata executioni, non reuocetur, & non liceat bis peccare. Et vt ait Iuuenalis, Satyr. 6. v. del. si vindicari, C. de pœn. Nulla vnquam de morte hominis cunctatio longa est.
- 10 ¶ Ab hac tamen regula excipitur crimen adulterii, de quo transigere prohibitum sit, dicit. leg. transigere, l. de crimine, ad leg. Iuliam. de adult. C. l. miles, x. eod. tit. P. Forlan quod probro, quia non semper pœna sanguinis pro adulterio imposita fuerit. leg. si quis viduam §. de q. lib. 48. P. tit. 18. & vt nostro seculo, quod abominandum, ludibrio pœna habeatur mortis, a Deo etiam imposita, Deuter. 22. Daniel. cap. 13. D. Ioan. Euang. ca. 8. vt abunde locis propriis docuimus, lib. 2. praludior. c. 17. & in criminibus, infra tit. de adulteris. Sed potuit quoque monere nomothetam, vt prohiberet adulterii transactione sopiri, delicti grauitas, & pondus, quod grauius homicidio ducatur, l. codicillos 91. §. matre, de legat. 2. in l. annotatio marginali. vt nos & alibi docuimus, in prædictis proxime citatis locis. Incideret quoque in lenocinii crimen maritus, vel alius, qui pro comperto adulterio aliquid caperet, & ita præmium ex eo, ex quo pœnam mereret, non secus quam is qui detexit pactionem, vel transactionem de adulterio factam, dignus publico præmio habitus est, l. si quis seruus, C. quibus ex caus. seruis pro libe. præmium accip. a legibus, quæ castitatem Deo quoque acceptam, summo opere amplectuntur, §. primo, de lenocin. in aurb.
- 11 ¶ Quod tamen in raptu locum habere arbitror, qui per caput vnum legis Iulie de adulteriis prohibetur, & sub lege Iulia continetur, l. vnic. §. fin. de raptor. vir. C. atrociusque est adulterio, & sepe adulterium habet, l. qui ceteri, §. qui vacuam, ad leg. Iul. de vi pub. P. Hanc quæstionem late vide apud Boerium, quæst. 91. num. 1. 2. & 3.
- 12 ¶ Porro tamen crimina quibus non imponitur pœna sanguinis, in transactionem venire non possunt, d. l. transigere, de transact. C. l. si quidem 9. §. fin. de contra. commi. stipul. C. l. ubi. 8. tit. 37. l. in fisci 4. §. fin. & l. eius qui delatorem 29. de iure fisci, l. fin. de præuaric. P. cessat enim prior ratio redemptionis sanguinis, cui & alia adiciuntur, ne detur occasio delinquendi facilitate redemptionis delicti per pecuniam soluta, contra l. conueniri, de pact. dota. & pœnas ob maleficia solui magna ratio suadet, in leg. si a reo, §. fin. de noxal. act.
- 13 ¶ Quo tamen fit, vt vilo modo iure pontificio, nunquam criminis transactio admittatur: quia nullum crimen iure pontificio pœnam mortis, sed sanguinis habet: & illud manifestum ex eo axioma, quod ecclesia non nouerit sanguinem, ca. clerici, & ca. sententiam sanguinis, ne cleric. vel monach. ca. in archiepiscopatu, de raptor. apud Gregorium. quamquam iura pontificia referant pœnas mortis, sed aliud est referre, aliud statuere & condemnare. ¶ De crimine tamen falsi licet iure ciuili transigere, d. l. transigere, & ibi interpret. quomodo aliter explicet Alciatus, ad d. l. tam l. transigere, contra cuius tamen sententiam iudicari scribit Imbertus in Enchiridio, dum agit de transactione. & merito.
- 14 ¶ Transigere tamen de actione iniuriarum pecuniis datis infamiam inurit danti, l. non damnatos, ex quibus caus. infam. irrogat. si ex criminibus famosis iniuria pendeat, qualia, iniuriarum, de dolo malo, rapina §. ex quibusdam de pœna temere litig. l. athletas §. fin. de iis qui notant infam. P. non etiam in actionibus famosis ex contractu ortis, l. in act. onibus, eod. tit. de iis qui notant infam. P. Quia crimen intelligitur fateri, qui de eo pacificatur, l. 4. de iure fisci. P. in l. si quis maior. C. de transact. duo sunt casus excepti, quorum prior receptus est, alteri non admittitur vsus, vt notat Carol. Molinæ in 2. par. tract. diuidui, & indiuidui. nu. 578. ¶ Reicitur transactio tamen de beneficio litigioso: quia inest species simoniae huic conuentioni, cum transactio non fiat, nisi aliquo dato, vel rento, & aliquid pro spiritualibus dare simoniacum sit, ca. constructus 4. & ca. super eodem, ca. 7. de transact. apud Gregorium. can. quam pio. 1. qua. 2. ca. cum pridem. & ca. pactiones, de pact. Gratis tamen, & amice litigantes inter se recte componere negotium possunt, dicit. cap. super eod. ad quæstiones, de rerum permut. vt receptum est in aliis contouersis rerum spiritualium, vt possit de illis transit tantum compositio fieri: vt in decimis, & aliis, in ca. statumimus, ca. 2. de cetero, §. de transactio. ca. generalis, ca. ex antiquis, §. 4. dist. castillas, 10. q. 2. ca. ad quæstiones, de rerum permut.
- 15 ¶ Contra tamen matrimonium tamen transactio, vel compositio

non admittitur, ca. fin. de transactio. propter indissolubile eius vinculum, ca. an quod, & c. quos Deus, 33. quæst. 2. ca. inter corporalia, de transactio. episcop. ca. deinde opponitur, 26. dist. 17. ¶ De spirituali quoque subiectione non licet transigere, cap. præterea, ca. 10. de transactio. nec de iure præsentationis, ca. præterea, in 9. eod. tit. ¶ Transigatur tamen inter fratres de fideicommissio relicto, ea conditione, si alter illorum sine liberis decederet, in superstitem deuoluendo, l. de fideicommissio, C. de transactio. leg. 1. C. de pact. ¶ At tamen de alimentis testamento relicto, aut alia voluntate, quæ speciem habet vltimæ voluntatis, temere transigere non licet. Etenim libere quidem licet de præteritis debitis transigere ex causa, de futuris autem, non nisi consulto prætere, & ab eo prius causa cognita licet, l. cum ii, de transactio. & ibi Paul. Cistrens. l. de alimentis, C. eod. tit. In aliis porro alimentis aliunde quam ex voluntate vltima debitis libera est transactio, d. l. cum ii, in legatis enim duplex favor versatur, alimentorum & vltimæ voluntatis, quam sortiri effectum reipublicæ expedit, in l. vel negare, que mod. restam. aper. ¶ Quocirca tamen ne alimentata debita remittantur modico accepto, lex cauet: tum etiam quod hominum sit natura, vt leuius & minori negotio cedant, quam si ne labore relicta sunt, vtpote ignari quanti faciendæ remissionis, quam ea quo summo sudore comparauerunt, quæ ideo tenacius retinent, facit quod tradit Barib. in tract. alim. magisque diligunt, & non nisi iustus conditionibus præsumuntur cedere. Fidem quoque nobis horum faciunt, nepotum seu pro digonum quotidiana exempla, qui hereditaria maximis laboribus conquisita, & consecuta multis annis exiguo tempore aburguntur, & modico ære distrahunt: transigitur & de itatu & conditione personæ. l. fin. & l. fratris 10. C. de transactio.

¶ Personæ tamen huic conuentioni transactionis perficiendæ, idoneæ erunt, quibus pacisci licet, & quo nomine licet, vel suo, vel alieno: si mentis compotes, l. sanum 28. C. de transactio. maiores, l. si quis maior 41. eo. l. si maior. eod. tit. non nobis subditi, l. interpositi, §. fin. C. eod. ¶ Alieno, tamen si sint aut tutores, l. 1. C. de transactio. aut administratores reipublicæ, aut fisci procuratores: illi enim debiam litem, eo nomine, non ambitiosa rei indubitata remissionis, solum, sed transigere possunt, l. præses provincie 12. & ibi interpret. C. eod. l. eum qui §. in popularibus & l. tutor, & leg. in iurandum, quod ex conuentione, §. 1. de iurei. in P. l. ambrosiosa, de decret. ab ed. dist. facien. P. ¶ Nulli autem tamen procuratori principis, in consilio principis transigere licet, l. nulli 13. de transactio. P. nisi transigendo rem retineat, quia meliorem conditionem eius facere potest, gloss. in d. l. nulli, per l. 2. §. si rem, de offic. procurat. Casar. Procuratores quoque privatorum etiam cum mandato generali nequeat transigere, non abstrahit, C. de nouatio, & de procurat. P. l. mandata generalis 60. l. transactio placitum 7. C. de transactio. l. qui Rom. 122. §. Calimachus, de verb. oblig. nisi aut expresse hoc mandatum, vel in rem tuam sint constituti, vel habuerint omnium bonorum administrandorum mandatum, cum libera administratione, gloss. in d. l. transactio, per l. procurator cui generaliter §. 8. de procurat. P. l. iurandum, quod ex conuentione, §. fin. & l. seg. de iurei. l. re scriptum, in fin. cum 3. lib. seg. de pact. P. c. qui ad agendum, §. fin. de procurat. in Sex. Si tamen aliis a procuratore speciali sine mandato transactis, dominus in iurisdictione consenserit, valebit transactio, dicit. l. mandato generalis, de procurat. P. Vel si præsentem domino procurator sine mandato transigerit: eo enim non reclamante præsentem, rata erit transactio, gloss. in c. cum olim, in i. in verba proximo contraxit, de off. & pote. iud. deleg. Franc. Curt. in additionibus ad Alex. andrum. in l. transactio placitum, de transactio. ¶ Quia tamen procurator excedit, præsentem domino, fines mandati, si is non contradicat, statim præiudicat eidem, can. si seruus sciente, §. 4. dist. c. 2. de his que sunt, a prelat. sine consen. ca. l. 2. quod cum eo qui in alien. pote. P. l. si filius familias, ad Sernatus consul. Alaced. P. l. si ut proponis, C. de nupt. Quemadmodum iudex qui presentibus, nec contumacibus litigantibus fines mandati sui excedit, proculdubio præiudicium eidem facit, l. 2. C. communia vtriusq. iud. ¶ Prohibetur tamen transactio inter virum & vxorē aliquando, vt in §. al. l. iud. tit. neque vtrum quod ex dote est, & c. in aurb. coll. 8.

¶ Fornæ tamen secundum contrahentium consensum imponitur transactionibus. ¶ Et tamen proinde reicitur transactio facta, si vbi non est consensus liber, quæ vi metue fit: vel errore, vel dolo, leg. interpositus 13. leg. sub prætextu 19. §. fin. leg. 4. de transactio. C. leg. non interest §. de his que vi metusue causam, libro secund. do. C. tit. 20. l. qui cum iuribus §. 9. qui per fallaciam, de transactio. P. V. utramque non sufficit dolum obicere, nisi probetur, l. si ma-

